

ISTENNEL AZ ÖRÖMEINKBEN

(olvasmány, egyházi iskolában ajánlott téma)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(103. Zsoltár)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Magyarázatos Biblia, Dr. Karasszon Dezső: A Zsoltárok könyvének magyarázata (J.K.), 1995, Budapest; Kálvin János: Zsoltármagyarázatok, Magyarázatos Biblia)

Öröm: A Bibliában nagyon sokszor előfordul az öröm kifejezése mind az Ószövetségben, mint az Újszövetségben. A Biblia bizonyágtétele szerint Isten az öröm forrása. Ezért, ha az ember tartós örömben szeretne részesülni, akkor Istennel kell közösségben lennie. Az ember az örömből a legteljesebben Istentől kaphat. „*Megismerteted velem az élet útját, teljes öröm van tenálad, örökké tart a gyönyörűség jobboldon.*” (Zsolt 16,11) Az ember Istentől kaphat és kérhet örömet. „*Te pedig gyászomat örömmé fordítottad, leoldoztad gyászruhámat, és örömbé öltöztettél.*” (Zsolt 30,12)

Az üdvtörténet fontos eseményeinél mindig jelen van az öröm. A teremtésnél: Isten alapvetően szeretetre és örömmel teremtette az embert. A férfi mellé nőt teremtett. Jézus születésekor örömet hirdettek az angyalok. Jézus feltámadása öröm. Amikor megtér valaki, a mennyben is öröm van.

Isten külön alkalmakat rendelt el arra, hogy az embernek ideje legyen az örömmel. Ezek az alkalmak az ünnepek. Akkor is, ha nem az öröm az ünnep alapvető célja, mégis az ünnep vége az öröm. Az öröm oka mindig az Istenben való öröm. Visszaemlékezés Isten nagy tetteire az emberben a hála mellett az öröm érzését kelti.

Újszövetségi értelemben az öröm elválaszthatatlan Jézus Krisztus személyétől, illetve a Benne nyert kegyelemtől. A görög szó, amely örömet jelent (khára) közvetlen kapcsolatban van a kegyelem szóval (khárisz).

Pál apostol is figyelmeztet arra, hogy minden körülmény között örüljön a keresztyén ember. „*Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete.*” (Fil 4,4)

103. zsoltár:

A 103. zsoltár műfaját tekintve: himnusz. Két fajtája van a bibliai himnuszoknak.

1. Imperatívuszos himnusz: Olyan Istent magasztaló ének, amely Istent mint a történelem Urát áldja olyan eseményekért, amelyeket a választott nép életében vitt véghez. Áldja a gondviselő Istent, Aki a történelem Ura, Aki az egyiptomi szabadulás és honfoglalás csodáit véghezvitte.

2. Participiumos himnusz: Olyan Istent magasztaló ének, amely Istent, a Teremtőt, Gondviselőt, Világ Fenntartóját áldja.

A 103. zsoltár imperatívuszos himnusz.

A címfelirat szerint Dávid zsoltára. Bibliamagyarázók szerint ezt a kifejezést több módon is lehet értelmezni:

- Dávid a szerzője. Ismerünk történeteket arról, hogy Dávid maga zenélt, énekelt (1Sám 16,17. kk.)
- Dávid utódai közül írta valaki. Több zsoltárban szerepelnek olyan utalások, amelyek Dávid kora utánra utalnak. (templom: Zsolt 24,7)
- Dávid gyűjteményéhez tartozó. A zsoltár elején és végén Isten magasztalására szólít fel a zsoltáros. Ez refrénszerűen keretbe foglalja a mondanivalót. Ez a felszólítás annak ellenére,

hogy egyes szám első személyben hangzik el, a gyülekezetnek is szól. Isten magasztalását egyre táguló érintettségi körrel indokolja a zsoltáros:

1. Személyes hitvallás áll a zsoltár elején. Személyes élmény ad okot Isten dicséretére. (1–5. versek)

2. A második kör Isten népének köre (6–13. versek), a nép között végrehajtott nagy isteni tettekről van szó.

3. A harmadik körben (14–16. versek) a teremtett embervilágról van szó.

4. Végül (19–22. versek) **az egész világot szólítja** fel a zsoltáros az Úr magasztalására.

A Zsoltáros fókuszja önmagáról távolodik egészen a világúrig.

1–5. versek:

Az első versben a zsoltáros önmagát szólítja fel gondolatpárhuzamban arra, hogy Istent áldja. Himnikus imperatívusz formával találkozunk. Az „benső” kifejezés a Szentírásban olyan esetekben fordul elő, amikor erős érzelmekről van szó. Ez a megindultság legtöbb esetben szomorúságot aggódást jelent: „*Ha keseregne a szívem, és sajogna a bensőm...*” (Zsolt 73,21). A „benső” kifejezés pozitív érzelmi megindultságot is kifejez néhányszor a Szentírásban: „*Vigad a bensőm, ha ajkad őszintén szól.*” (Péld 23,16)

Itt a személyes élményét fogalmazza meg a zsoltáros, amiben a bűnbocsánatot és a betegség együtt jelenik meg. Az ószövetségi gondolkodásban ok okozati kapcsolat van a bűn és a betegség között, ezek szerint: Isten haragszik a bűnre, ezért betegséget ad. De Isten a gyógyító is. A gyógyulás Isten megbocsátásának jele. Az Ő kezében van élet és halál, és Ő gyógyít meg halálos betegségből is. (4. v.) Az 5. vers úgy beszél Istenről, mint egy jó házigazdáról, aki vendégül lát, nem csak egyszerűen annyit ad, amennyi elég, hanem jóval többet. A megújuló élet Ézsaiás könyvében is megjelenik. (Ézs 40,36)

6–13. versek:

A személyes hitvallás után arról vall a zsoltáros, hogy Isten nem csak vele szemben tanúsította kegyelmét, hanem népével szemben is. Ebben a szakaszban Istennek Izráelen bebizonyított irgalmasságáról van szó. A zsoltáros nem egyszerűen leírja, hogy Isten mit cselekedett, hanem értelmezi ezeket a tetteket. Istenre a következő jelzőket használja: igazságos, irgalmas, kegyelmes, türelmes, Ő az, Aki szeret. Különösen kihangsúlyozza az irgalmat és a szeretetet. Az ember tetteit így szembeállítja Isten tetteivel. Így láthatóvá válik az aránytalanság. A vétkekkel és a bűnökkel szemben Isten megbocsátásáról szól. Isten haragja indokolható lenne, de mégsem haragszik. Ezzel az ellentétpárral akarja a zsoltáros a gyülekezetet Isten áldására és magasztalására buzdítani. A szakasz végén megjelenik a szeretetnek a szimbóluma: apa-fia kapcsolat.

14–18. versek:

Ebben a szakaszban folytatódik az Isten szeretetéről szóló gondolatmenet. Az emberi élet törékeny, csak Isten tud erre a sérülékeny életre vigyázni. És meg is teszi. Hiszen nem azért teremtette meg az emberi életet, hogy sorsára hagyja. A Teremtő Isten továbbra is szeretete sátorába vonja a teremtményeit. Isten irgalmának nagyságát mutatja, hogy nem csak az istenfélők részesülnek áldásaiban, hanem a leszármazottaik is.

19–22. versek:

A zsoltár utolsó szakaszában mennyei távlatokat említ a zsoltáros. Nem csak a földi lényeket, hanem a mennyeieket is felszólítja Isten magasztalására. Az Úr a király, a mennyei lények az udvartartása. Azokat szólítja fel, akik cselekedeteikben kimutatták már Isten iránti engedelmisségüket. Az egész mindenség áldja az Urat. Ez a felszólítás tulajdonképpen nem a

mennyei lényeknek szól, hiszen embernek nincs befolyása felettük. Ezzel a felszólítással erősíti meg a zsolttáros a gyülekezetet abban, hogy áldják az Urat.
A zsolttáros visszatér a kiindulópontához. Magát szólítja fel Isten áldására.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A prepubertás, pubertás korában lévő gyermeknek fontos a jó kapcsolat és a csoport. A társak biztos háttérrel, támaszt adnak neki. Ugyanakkor viszont jól is ismerik egymást, ami szintén biztonságérzet lehet a számára. Az óra alkalmas arra, hogy felismerje: Isten jobban ismeri őt bármilyen csoportnál, és emberi voltában szereti. Ez az elfogadás és szeretet különösen bátorító lehet a számára, mivel a kamaszok (kiskamaszok) állandó elfogadásra és szeretetre vágyakoznak.

A felnőttek nyomását elhárító mechanizmusuk nagyon erős ebben a korban, ezért fontos a valósághoz kötés és annak a segítése, hogy ő maga fedezze fel és mondja ki a felismeréseit. Emiatt szükséges, hogy a saját életében, élethelyzeteiben felfedezze, hogy Isten hogyan és milyen módon volt jelen. Viszont erős a kritikai érzéke is, tehát mindenképpen konkrét, de elfogadható és valóságos felismeréseknek kell lenniük ezeknek.

Mivel az óra elsősorban az örömről szól, ezért ne feledkezzünk meg arról sem, hogy napjaink tipikus problémája – az öröm keresésében való felszínesség – megjelenhet a gyermekek életében is. Sőt, a virtuális valóság kiszoríthatja a személyes, valóságos kapcsolatot, valamint a találkozás örömeit az életükben. Éppen ezért fontos a valóságos örömekre rámutatni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Az örömdben se feledkezz meg Istenről!

Kognitív: Annak a felismertetése, hogy a teremtő, fenntartó és mindenható Isten alkotta és kíséri életünket.

Affektív: Az öröm megélésének érzelmi háttere.

Pragmatikus: Olyan örömteli élethelyzetek felidézése, keresése, átélése, amelyek egy-egy szituációban Isten jelenlétét mutatják a tanuló számára.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Beszélgetés: Beszélgessünk a tankönyv képei alapján: Milyen örömeik vannak a képeken szereplőknek? Mi jelent számokra örömet? Milyen örömeid voltak tegnap és ma?	Tankönyv Örömteli élmények felidézése
Feldolgozási javaslat	1. Aranymondás: <i>„Örül a szívem és ujjong a lelkem, testem is biztonságban van. Megismerteted velem az élet útját, Teljes öröm van tenálad.”</i> (Zsolt 16, 9; 11) A bevezetőhöz kapcsolódva olvassuk el az aranymondást, és mutassunk rá, hogy Isten örömet akar nekünk adni. 2. Megbeszélés: minden örömünk Istentől van:	TK, Biblia Isten Igéje arra mutat, hogy Isten közelsége örömet jelent MFEI 2.

	<p>Oldják meg a tanulók önállóan a MFEI 2. feladatát, amelynek megbeszélésével megmagyarázhatjuk azt a gondolatot, hogy minden örömünk Istentől van, akinek hálásak lehetünk ezért.</p> <p>3. Egyéni imádság: A munkafüzet 2. feladatának a megoldása után szánjunk arra néhány percet, hogy a hittanosok magukban mondjanak el egy hálaadó imádságot a válaszaikat felhasználva.</p> <p>4. Dávid hálaadása: A saját örömök felidézése és az ehhez kapcsolódó imádság után olvassuk el Dávid hálaadó zsoltárának részleteit (103. Zsoltár) a tankönyvből vagy az MFEI 4. feladatából.</p> <p>5. Központi gondolatok: Emeljük ki az idézett 103. zsoltár fő gondolatait a MFEI 4. feladatának segítségével a) Kösd össze... – a zsoltárszöveg értelmezését segíti ez a feladat. b) Mesélj róla... – e feladat alkalmat nyújt a zsoltár mondanivalója és a személyes élmények összekapcsolására c) Mit írnál még hozzá? – a motivációs részben előkerült örömforrások most előkerülhetnek úgy, mint amelyekért Istennek vagyunk hálásak</p> <p>B. Alkalmazás: Te kinek és hogyan okozhatsz örömet? MFEI 3. feladata Oldjuk meg a MFEI 3. feladatát: gyűjtsenek össze embereket, akiknek szeretnének örömet okozni, s ötleteket is arra nézve, hogyan okozhatnának örömet</p> <p>6. Énekjavaslat: Áldd, lelkem Istened (TK 1. ének); Hála... (TK 5. ének)</p>	<p>Öröm, hála, Istentől való öröm fogalmához való közelítés</p> <p>MFEI 2.</p> <p>TK/MFEI 4 Zsoltárszöveg megismerése és örömforrások azonosítása</p> <p>Örömteli élethelyzetek felidézése Az élethelyzetek és a Szentírás összekapcsolása Hálaadás érzésének átélése</p> <p>MFEI 3 Nézőpontváltás: én hogyan okozhatok örömet</p>
Munkáltatás	<p>Készítsünk csoportokban, versszakonként háttérképet, illusztrációt a Hála című énekhez! Énekeljük is el, tanuljuk meg az éneket!</p>	<p>Érzések kifejezése alkotómunkával, rajzban és énekkel, a közös alkotás örömeinek megélése</p>
Házi feladat	<p>MFEI 3. feladata vagy a 4. feladat c) része</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 11. oldal

A képen látható:

Bélyegillusztrációk: Egyik tanuló ajándékot ad a másiknak. Az egyik fiú kosárra dob. A család karácsonykor a templomban van. Három gyermek bibliát olvas. Kérdőjel. Mosolygó jel.

A szöveg: Együtt örülni Istennel: Zsoltár

Instrukció a képolvashoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Figyeljétek meg a képeket! Mi történik és milyen érzések tükröződnek a szereplők arcán?

2. Szövegelemzés

- Kiket nevezhetünk istenfélőknek? Magyarázd meg!
- Olvasd el az első zsoltárrészt! Hogyan imádkozik a zsoltáros Istenhez?
- Sorold fel, mit tesz Isten azokkal, akik hisznek Benne?
- Magyarázd meg, mit jelent számodra: megbocsájtja minden bűnöd, meggyógyítja minden betegségedet, megváltja életedet a sírtól, betölti javaival az életed, megújul ifjúságod, mint a sasé?
- Olvasd el a második zsoltárrészletet! Mit nem tesz Isten az Ő benne bízókka? Sorold fel!
- Mit jelent? Nem perel mindvégig, nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk?
- Mihez hasonlítja a zsoltáros Isten szeretetét és irgalmát?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

„Örül a szívem, és ujjong a lelkem, testem is biztonságban van. Megismerteted velem az élet útját, teljes öröm van tenálad.” (Zsoltárok 16,9.11)

- Olvassátok el közösen, hangosan az aranymondást! Ki milyen érzéseket élt meg?
- Miért örülhetsz most? Miért ujjonghatsz most? Van-e rá okod? Keress, mert ma is ért téged valamilyen öröm.
- Mit jelent: az élet útja?
- Mit jelent: „...teljes öröm van Tenálad”?
- Mit jelent számodra: *Isten világosságában?*

Imádságra nevelés:

<p><u>Nap és felhő</u></p> <p>a) Előkészítés A hittanoktató készít kartonból egy nagy sárga kört, ami a napot jelképezi. A nap kerületén annyi lyukat vág, ahány hittanos van a csoportban. A lyukakba hosszú sárga fonalat köt. Ezek lesznek a nap sugarai. Minden hittanosnak készítünk egy sárga papírcsíkot és egy kék felhő alakú lapot. A papírcsíkokra és a felhőkre is vágunk egy-egy lyukat.</p> <p>b) Félelmek és szomorúságok Feladatutasítás: Vedd kézbe a felhő alakú papírlapot. Írj rá 2-3 szót, ami arról szól, ami szerinted elszomoríthat vagy félelmet kelthet egy veled egykorú gyermekben. Ha kész van, akkor csomózd fel ezt az egyik napsugárfonalra. Engedd, hogy kicsit lelógjon a fonal vége, mert oda még valamit fel fogsz csomózni.</p> <p>c) Örömeik Feladatutasítás: Írj a sárga papírcsíkra 1-2 szót. Mi az, ami egy veled egykorú gyereknek örömet okozhat? Ha készen vagy, kösd fel a napsugaradra, ahova a felhődet már rögzítetted.</p> <p>d) Imádkozás magunkban magunkért Feladatutasítás: A nap körül leülve magatokban imádkozzatok azért, amit felírtatok a felhőre és a lapra.</p> <p>e) Imádkozás magunkban másokért Feladatutasítás: Forgassuk el a napot. Mindenkinek legyen egy napsugárfonal a kezében, amire egy papírfelhő és egy papírcsík van felcsomózva. Most olvassátok el magatokban a felhőn és napsugáron lévő szavakat. Most imádkozzatok magatokban a társatok által írtakért.</p> <p>f) Visszajelzés A tapasztalatok megosztása.</p>	<table> <tr> <td>műfaj</td> <td>hála, közbenjáró, kérő</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>magukban</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>hittanosok magukban, irányított előkészülettel</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>egyéni</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>hála</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra közepe</td> </tr> <tr> <td>fejlesztési terület</td> <td></td> </tr> <tr> <td>hittanosok</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • írnak • csomóznak • magukban imádkoznak • kísér • sárga kartonból egy nagy kör, kerületén lyukakkal • sárga fonalak/hittanos • sárga papírcsík/hittanos • kék felhő alakú lap/hittanos </td> </tr> <tr> <td>hittanoktató eszközök</td> <td></td> </tr> </table>	műfaj	hála, közbenjáró, kérő	megfogalmazás	magukban	imádkozás	hittanosok magukban, irányított előkészülettel	csoport felosztása	egyéni	kapcsolódás	hála	hely	óra közepe	fejlesztési terület		hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • írnak • csomóznak • magukban imádkoznak • kísér • sárga kartonból egy nagy kör, kerületén lyukakkal • sárga fonalak/hittanos • sárga papírcsík/hittanos • kék felhő alakú lap/hittanos 	hittanoktató eszközök	
műfaj	hála, közbenjáró, kérő																		
megfogalmazás	magukban																		
imádkozás	hittanosok magukban, irányított előkészülettel																		
csoport felosztása	egyéni																		
kapcsolódás	hála																		
hely	óra közepe																		
fejlesztési terület																			
hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • írnak • csomóznak • magukban imádkoznak • kísér • sárga kartonból egy nagy kör, kerületén lyukakkal • sárga fonalak/hittanos • sárga papírcsík/hittanos • kék felhő alakú lap/hittanos 																		
hittanoktató eszközök																			

Órakezdéshez:

Indíthatjuk az órát a MFEI 1. feladatával is. *Neked mi okoz örömet?* – erről a kérdésről gondolkodjunk, s kérjük meg a tanulókat:

Rajzold le 3 dolgot, ami az örömeidre emlékeztet!

A rajzoltakat megbeszélhetjük közösen, vagy kérjük meg a tanulókat, hogy beszéljék meg padtársaikkal, mit rajzoltak!

Drámapedagógiai ötlet: Örömmegjelenítés

Kérjük meg a hittanosokat, hogy válasszanak ki egy pillanatot, esetet vagy tárgyat az életükből, ami nagy örömet okozott nekik. Ezt próbálják valahogy megjeleníteni: lerajzolni, elmutogatni, ha tárgy, barkochbában kitaláltatni a többiekkel stb. Közösen próbáljuk meg az egyes örömeiket a zsoltárhoz kötni, találunk-e valami hasonlót?

Személyiségfejlesztő játék: Három kívánság

Mindenki kap egy írólapot. Képzeld el, hogy jön egy tündér és teljesítené 3 kívánságodat! A lap egyik oldalára írd rá, mit kívánnál!

Ezt a részt nem kell feltétlenül megbeszélni. Esetleg a következő órára összesíthetjük, a csoport kívánság-listájaként.

E játék segítheti az asszociációt a kívánságokra, az öröm vélt forrásaira.

Feldolgozáshoz

Ha nem a TK képeinek megbeszélésével kezdtük az órát, folytathatjuk a következőképpen is:

- Használjuk a TK képeit! Osszuk be a képeket párok számára, és kérjük, hogy beszéljék meg, milyen örömeire gondolhatunk a képek alapján!
- Közösen beszéljük meg az eredményt! A beszélgetés eredményeként összegyűjtött gondolatokat, kulcsszavakat felírhatjuk a táblára.
- Olvassuk el a zsoltárszöveget, majd keressünk a képekhez, ill. az összegyűjtött kulcsszavakhoz kapcsolható mondatokat a zsoltárból!

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

MFEI 11. o. 3. feladat

Önálló, elgondolkodtató feladat, elegendő időt szánjunk rá, vagy otthonra ajánljuk.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv (RÉ21): 182. dicséret 1–2. versei: Örvend mi szívünk

Református Énekeskönyv (RÉ21): 281. dicséret 1–3. 5. versei: Mondjatok dicséretet (+BS, DU)

Református Énekeskönyv (RÉ21): 173. dicséret 1–3. versei: Mely igen jó (+BS)

Dicsérvétek az Urat: 6. Szolgáljál vígadozva – kánon

Hittankönyv: 12. No, minden népek – 47. zsoltár (+RÉ21, BS, DU)